

УДК 37.018.4:793.3 (09)

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2021.4.12>

Катерина ЗОЗУЛЯ

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри початкової і професійної освіти, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, вул. Алчевських, 29, м. Харків, Україна, 61002

ORCID: 0000-0002-0697-5138

Бібліографічний опис статті: Зозуля, К. (2021). Організація навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах України у контексті сьогодення. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, 74–82, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.4.12>

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ

У статті досліджено та проаналізовано організацію навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах у контексті сьогодення. Мета дослідження – проаналізувати особливості організації навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах освіти. Зазначено, що на сучасному етапі організація навчання хореографії згідно із Законом «Про позашкільну освіту» та Положенням про позашкільний навчально-виховний заклад може відбуватися в комплексних позашкільних навчально-виховних закладах (палаці та будинки для дітей і юнацтва, центри дитячої й юнацької творчості, які включають творчі об'єднання за інтересами: гуртки, секції, ансамблі, театри) та профільних позашкільних навчально-виховних закладах (початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади, школи мистецтв, дитячо-юнацькі спортивні школи тощо). У процесі написання статті були застосовані методи аналізу, синтезу та теоретичного узагальнення науково-методичної літератури.

Визначено головне завдання та мету навчання хореографії молодших школярів у закладах позашкільної освіти. Вивчено та узагальнено педагогічно цінний досвід організації навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах України. Подано аналіз відомих художніх колективів, танцювальних та хореографічних гуртків, ансамблів народного, сучасного та сучасного спортивно-бального танцю.

Установлено, що навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах на сучасному етапі відбувається в аматорських колективах та в профільних мистецьких установах. З'ясовано, що навчання хореографії в танцювальних та хореографічних гуртках, ансамблях та студіях відбувається на основі авторських програм керівників, які складені на основі програм із позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку.

Автор убачає перспективи подальших досліджень у подальшому вивченні теорії й практики організації навчання хореографією як у новій українській школі, так і у позашкільних закладах освіти.

Ключові слова: організація, навчання, хореографія, Україна, молодший шкільний вік, позашкільні заклади.

Katerina ZOZULYA

Candidate of Pedagogic, Sciences, Lecturer at the Department of Primary and Professional Education, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Alchevskikh str., 29, Kharkiv, Ukraine, 61002

ORCID: 0000-0002-0697-5138

To cite this article: Zozulya, K. (2021). Organization of teaching choreography to primary school children in out-of-school institutions of Ukraine in the context of today. *Acta Paedagogica Volynienses*, 4, 74–82, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.4.12>

ORGANIZATION OF TEACHING CHOREOGRAPHY TO PRIMARY SCHOOL CHILDREN IN OUT-OF-SCHOOL INSTITUTIONS OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF TODAY

The article examines and analyzes the organization of choreography training for primary school-age children in extracurricular institutions in the present time context. The purpose of the study is to analyze the features of the organization of choreography teaching of primary school children in out-of-school educational institutions. It is noted that the organization of choreography training may currently take place in accordance with the law 'On Extracurricular Education' and 'Regulations on Extracurricular Educational Institutions' in complex extracurricular educational institutions (palaces and houses for children and youth, centers of children's and youth creativity, including creative associations by interests such as clubs, sections, ensembles, theaters) and vocational extracurricular educational institutions (primary specialized

art educational institutions, art schools, children's and youth sports schools, etc.). In the process of writing the article, methods of analysis, synthesis and theoretical generalization of scientific and methodological literature were used.

The main task and purpose of teaching choreography to primary schoolchildren in extracurricular educational institutions have been determined. The pedagogically valuable experience of organizing choreography training for primary school-age children in extracurricular institutions in Ukraine has been examined and generalized. An analysis of well-known art groups, dance and choreographic clubs, folk, modern and modern sports and ballroom dance ensembles has been given. It has been established that choreography training for primary school-age children in extracurricular institutions is currently taking place in amateur groups and in specialized art institutions. In addition, it has been also found that choreography training in dance and choreographic clubs, ensembles and studios is based on the author's programs of managers, compiled on the basis of programs for extracurricular education in the artistic and aesthetic direction.

The author sees prospects for further research in the further study of the theory and practice of organizing choreography training both in the new Ukrainian school and in out-of-school educational institutions.

Key words: organization, training, choreography, Ukraine, primary school age, extracurricular institutions.

Актуальність проблеми. Перед сучасною педагогічною освітою постають питання естетичного виховання нового покоління, зростає потреба у високоінтелектуальних творчих особистостях, здатних самостійно долати труднощі, що виникають, ухвалювати нестандартні рішення й утілювати їх у життя. Головне завдання сьогодні – формувати гармонійно розвинену особистість із високим національним культурним потенціалом, розвиненим почуттям прекрасного, усталеними естетичними смаками. Виховання естетичних смаків особистості нині актуальне і вимагає ґрунтовного наукового дослідження.

Організація навчання дітей хореографії може сприяти успішній реалізації окреслених завдань. Навчання хореографії допомагають як емоційному, так і фізичному розвитку особистості, покращенню її загального стану здоров'я, запобіганню стресам та негативним емоціям, формуванню естетичного смаку, вихованню цілеспрямованості, впевненості, лідерських якостей. Саме молодший шкільний вік є найбільш сприятливим періодом. Саме в цьому віці формується особистість, відбувається її орієнтація на розвиток духовності, самореалізації, самовираження, формуються світовідчуття, необхідні в подальшому житті, власні мистецькі смаки, вміння самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням навчання хореографії в умовах дозвілєвої діяльності приділили увагу теоретики та практики (Л. Андрусенко, Ю. Гончаренко, П. Фриз та ін.). Діяльність хореографічної освіти в позашкільних закладах була предметом дослідження як педагогів, так і хореографів (Г. Березової, В. Верховинця, Є. Конорової, Т. Пуртової, А. Тараканової та ін.).

Мета дослідження – проаналізувати особливості організації навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні не можна заперечувати позитивну роль від занять хореографією. На сучасному етапі розвитку суспільства хореографічне мистецтво впливає на різнобічний розвиток дитини, що зумовлено самою природою танцю як синтетичного виду мистецтва, яке об'єднало музику, ритміку, образотворче мистецтво, театр та пластику рухів.

Відповідно до нормативних документів (законів України «Про освіту» (2017) і «Про позашкільну освіту» (2020 зі змінами), Концепції сучасної мистецької освіти (2017)) головною метою освіти є гармонійний та різнобічний розвиток людини, розвиток її талантів, фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей (Polozhennia pro rochatkovi spetsializovani mystetski navchalni zaklady (shkoly estetychnoho vykhovannia), 2000; Zakon Ukrainy "Pro osvitu", 2017)

Особистісна орієнтація сучасної освіти передбачає залучення дитини до естетичного досвіду людства, до творчої діяльності, що є основою естетичного розвитку особистості. З огляду на це, вагомого значення набуває осмислення конкретних питань естетичного виховання та естетичної діяльності – впливу занять хореографії на розвиток молодших школярів.

На сучасному етапі організація навчання хореографії згідно із Законом «Про позашкільну освіту» та Положенням про позашкільний навчально-виховний заклад може відбуватися в комплексних позашкільних навчально-виховних закладах та профільних позашкільних

навчально-виховних закладах (Zakon Ukrainy «Pro rozashkilnu osvitu», 2000).

До комплексних позашкільних навчально-виховних закладів можна зарахувати палаци та будинки для дітей і юнацтва, центри дитячої й юнацької творчості, які містять творчі об'єднання за інтересами: гуртки, секції, ансамблі, театри. Профільні позашкільні навчально-виховні заклади об'єднують початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади, школи мистецтв, дитячо-юнацькі спортивні школи тощо (Zakon Ukrainy «Pro rozashkilnu osvitu», 2017).

Сьогодні головним завданням навчання хореографії молодших школярів у закладах позашкільної освіти є задоволення зацікавленості дітей в обраному виді мистецтва, надання вихованцям початкової хореографічної підготовки, сприяння розвитку музичальності, почуття ритму, формування основних рухових навичок, які дадуть змогу дитині визначитись із подальшим хореографічним навчанням.

Головною метою навчання хореографії молодших школярів є оволодіння дітьми вміннями та навичками, необхідними для розвитку в дітей молодшого шкільного віку хореографічних здібностей, музичальності та відчуття ритму, залучення дітей до світу музичної та танцювальної творчості, сприяння естетичному вихованню і фізичному розвитку, вихованню художніх смаків і вміння повноцінно сприймати мистецтво танцю.

На сучасному етапі розвитку суспільства майже при кожному позашкільному закладі України – палаці дитячої та юнацької творчості, палаці культури – діють художні колективи, танцювальні та хореографічні гуртки, ансамблі народного, сучасного та сучасного спортивно-бального танцю.

Вивчення та узагальнення педагогічно цінного досвіду організації навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах України дає змогу зробити висновок, що сьогодні відомою є *театр-студія Олексія Литвинова «Горизонт»*, що працює на базі Харківського Палацу культури залізничників. У студії молодших школярів навчають сучасним бальним танцям та дитячій хореографії. Навчання відбувається на основі авторської програми «Спортивно-бальна хореографія».

О. Литвинов також відкрив власну студію танцю «Litvinoff dance». Наразі генеральним директором танцювального центру «Litvinoff dance» є Анастасія Суярова. У студії відбувається навчання майже всіх танцювальних стилів (бальні танці, хіп-хоп, jazz-funk, contemporary, сальсо, мамбо, класична хореографія та ін.). До навчання запрошуються діти з 3 років. Навчальний процес відбувається суто за авторськими програмами.

Одним із провідних колективів України є ансамбль «Щасливе дитинство», що працює на базі Харківського обласного Палацу дитячої та юнацької творчості. Із 1991 року ансамбль танцю входить до структури відділу Палацу, керівником колективу призначено Р. Галенко. Сьогодні з колективом працює 14 педагогів та в ньому навчаються діти від 4 до 20 років. Навчання відбувається за програмою «Навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку ансамблю танцю «Щасливе дитинство». Згідно з програмою після закінчення вищого рівня навчання вихованці, які склали кваліфікаційний іспит, отримують спеціальне свідоцтво «Про позашкільну освіту» (Komunalnyi zaklad «Kharkivskiy palats dytiachoi ta yunatskoi tvorchosti Kharkivskoi miskoї rady Kharkivskoi oblasti, 2021).

У Київській області відомим є *хореографічний ансамбль «Вікторія»*, яким керує Алла Петрівна Третяк. Провідна мета гуртка – гармонійний розвиток особистості, спонукання молодших школярів до прекрасного, сприяння естетичному вихованню та фізичному розвитку. Ураховуючи багаторічний досвід діяльності колективу, керівником розроблена авторська програма ансамблю «Вікторія», в якій А. Третяк урахувала вимоги та потреби сучасного рівня хореографії. До програми включені тренувальні вправи з елементами класичної та сучасної хореографії, танці народів світу тощо. Ураховуючи вікові особливості дітей, програма передбачає вивчення танцювальної техніки та танцювальних навичок, навчання елементам сучасного й народного танцювального мистецтва.

Основним завданням програми є виявлення нахилів дітей та задоволення їхніх потреб у руховій активності, надання їм основ хореографічної

підготовки, а також формування відчуття ритму, танцювальної виразності та надання хореографічних навичок дітям. У хореографічному гуртку навчаються діти від 3-х років (Palats tvorchosti ditei ta yunatstva Brovarskoi miskoi rady Kyivskoi oblasti. Khoreohrafichnyi kolektyv "Viktoriia", 2019).

У Вінницькій області працює позашкільний заклад – Центр розвитку учнів «Дивосвіт», який об'єднує професійні танцювальні студії за різними напрямками, котрі працюють за індивідуальними програмами з хореографії для дітей від 6 до 15 років. Однією з них є студія танцю «Вертикаль», у якій займаються дівчата віком від 4 до 18 років. Дитяча студія працює за спеціальними програмами з позашкільної освіти для художньо-естетичного напрямку. Програма розрахована на 8-річний термін навчання. У ній передбачено заняття з класичної хореографії, сучасного спортивного танцю, художньої гімнастики, акробатики. Це дає можливість дітям із різними фізичними даними розширювати свої творчі можливості (Kharkivska khoreohrafichna shkola, 2021).

У м. Києві працює Центр творчості дітей та юнацтва «Шевченківець». На базі центру створено провідний народний *художній колектив – спортивно-танцювальний ансамбль «Пульс»*, заснований у 1987 році. Ансамбль працює за комплексною авторською програмою «Навчальні програми з позашкільної освіти, художньо-естетичний напрям» (2016) (Narodnyi khudozhnii kolektyv "Sportyvno-tantsiuvnyi ansambl "Puls" Tsentru tvorchosti ditei ta yunatstva "Shevchenkivets", 2014)

Авторська програма передбачає 3 рівні навчання: *початковий* (2 роки), *основний* (4 роки) та *вищий* (4 і більше років). Відбір дітей відбувається кожного року в кінці серпня. До ансамблю запрошують усіх дітей, які хочуть займатися хореографією та які не мають протипоказань лікаря до занять у спортивному колективі. Залежно від фізичної підготовки, віку, спортивних даних діти потрапляють у початкові групи. Дівчата та хлопчики згідно з вимогами програми навчаються окремо, а для молодших школярів розроблені спеціальні різновікові навчальні програми. У кінці кожного навчального року учасники ансамблю складають іспити та після вдалої здачі переводяться

в підготовчі або концертні групи (Zakon Ukrainy "Pro rozashkilnu osvitu", 2000).

На базі Комунального закладу «Харківського палацу дитячої і юнацької творчості» з 1993 року працює *«Театр естрадного танцю «Карнавал»*, художнім керівником якого є Марина Білецька. Заняття в колективі відбуваються за авторською програмою «Навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку театру естрадного танцю «Карнавал»», (Харків, 2019) (Kyivska dytiacha shkola mystetstv im. Stefana Turchaka, 2020). Метою зазначеної програми є опанування дітьми основ танцювального мистецтва, знань та навичок у галузі класичної, сучасної та естрадної хореографії. У колективі навчання відбувається з 6 років.

На базі Харківського палацу дитячої та юнацької творчості свою роботу здійснює *клуб бального танцю «Вояж»*. Керівниками зазначеного клубу є Костянтин Бобрусь та Марина Літке. Навчання танців відбувається з 6 років. До програми навчання входить: вивчення сучасних бальних танців (повільний вальс, фокстрот, квікстеп, танго, румба, самба, ча-ча-ча, пасадобль). Танцювальний колектив працює за авторською програмою «Навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку гуртка бального танцю «Вояж»», (Харків, 2019) (Kyivska dytiacha shkola mystetstv im. Stefana Turchaka, 2020). Навчальні програми рекомендовано до використання Департаментом освіти Харківської міської ради (наказ № 177 від 20.06.2019 р.) та методичною радою Департаменту (протокол № 2 від 19.06.2019 р.).

Доцільно також наголосити на тому, що на території сучасної України діють профільні позашкільні навчально-виховні заклади, які забезпечують умови для всебічного розвитку інтересів дітей, їхніх нахилів та здібностей і задовольняють потреби з певного напрямку діяльності.

До таких закладів належать, насамперед, *школи мистецтв* – позашкільні заклади, що надають елементарну мистецьку освіту (музичну, художню, хореографічну, хорову та ін.). Школа працює за двома основними напрямками з позашкільної освіти – художньо-естетичним та мистецьким. Процес навчання

в мистецьких школах побудовано за такими освітніми рівнями, як елементарний, середній (базовий) та поглиблений (Polozhennia pro mystetsku shkolu № 686, 2018)

До системи позашкільної освіти та початкової ланки спеціальної мистецької освіти належать *початкові спеціалізовані мистецькі заклади (школи естетичного виховання)*. Навчально-виховний план зазначених закладів побудовано за навчальними планами й програмами, що були затверджені Міністерством культури України (Polozhennia pro mystetsku shkolu № 686, 2018).

На сучасному етапі на території України працює велика кількість шкіл мистецтв та спеціалізованих мистецьких закладів. Їхня діяльність передбачена Законом України «Про позашкільну освіту» (2000), Положенням про мистецьку школу (2017), Положенням про початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (2017).

Найбільш відомою хореографічною школою в Харкові є хореографічна школа та єдиний при ній на всій території України дитячий балетний театр. Свою історію Харківська хореографічна школа почала з 1957 року на основі балетної студії при театрі опери та балету. Директором школи сьогодні є Наталія Олександрівна Ржевська. У хореографічній школі відбувається навчання дітей 6–9 років, яке проходить за авторськими програмами і включає:

- *танець* – навчання основам хореографії, розвиток артистизму, пластичної фантазії;
- *гімнастику* – розкриття фізичних можливостей, зміцнення організму, здоров'я, виховання професійних даних;
- *ритміку і музично-творчу практику* – розвиток музичності, ритму, ладового слуху, вокальних даних;
- *етику*: курс «Чесноти», «Азбука театру», «Міфи давніх цивілізацій», спрямовані на виховання інтелекту, духовне формування особистості;
- *образотворче мистецтво* – навчання малювання, розвиток просторової фантазії.

Навчання також включає хор, уроки фортепіано, вокал. Починаючи з 3 (1 «балетний» клас) до 8 класу, діти вивчають класичний танець, історико-побутовий, народно-сценічний танець, модерн, музичну літературу, етику:

курси «Слов'янська міфологія», «Історія релігії», історію театру, образотворче мистецтво, акторську майстерність, фортепіано, музично-творчу практику.

Навчання в 1-му класі з 6 років у хореографічній школі можна почати паралельно з навчанням у закладі загальної середньої освіти № 50 м. Харкова. Після закінчення повного курсу навчання Харківська хореографічна школа видає свідоцтво державного зразка, на базі якого можна продовжувати навчання в училищах, інститутах та університетах України та за її межами.

Відбір дітей до хореографічної школи проходить на конкурсній основі. Майбутній учень залежно від віку повинен володіти танцювальними рухами, мати музикальність, відчуття ритму, координаційну пам'ять та відповідні фізичні дані (наявність необхідного підйому стопи, амплітуда кроку, достатній рівень гнучкості, навички стрибка, зовнішня сценічність) (Tishchenko, 2012)

У 2009 році у м. Харкові відкрито Комуніальний початковий спеціалізований навчальний заклад «Дитяча школа мистецтв № 6». У школі працює 6 відділень, одне з яких – хореографічне. На відділенні хореографічного мистецтва представлені всі види хореографії: класична, бальна, сучасна, спортивна, народний танець (Komunalnyi pochatkovyi spetsializovanyi uchbovyi zaklad Dytiacha shkola mystetstv № 6, 2021)

Одним зі спеціалізованих мистецьких закладів, який надає початкову хореографічну освіту, є Дитяча школа мистецтв № 5 імені Д.О. Дунаєвського, яка розпочала свою роботу з 1998 року як Дитяча музична студія при загальноосвітній школі № 114 м. Харкова. Зараз у школі працює такі 4 відділення, як музичне, художнє, хореографічне та театральне. Навчання проводиться за типовими навчальними планами для шкіл естетичного виховання. Вступаючи до школи на хореографічне відділення дитина повинна володіти музичним слухом та пам'яттю, почуттям ритму, вміти рухатися під музику, мати музичний слух (Dytiacha shkola mystetstv № 5 imeni I. O. Dunaievskoho (m.d.))

Дитячий заклад «Дитяча школа мистецтв № 6 імені Г. Жуковського» (м. Харків) об'єднав у собі музичну та художню школи та

створив сучасний дитячий заклад, у якому тепер є можливість займатися всіма видами мистецтва. Школа мистецтв має такі 4 відділення, як музичне, художнє, хореографічне та мультимедіа.

Хореографічне відділення зазначеної школи має такі два відділи, як народна і сучасна хореографія. Кожний із відділів надає учням інформацію про класичний танець, історію мистецтв і профільний предмет (народний чи сучасний танець) залежно від напряму відділу.

На хореографічне відділення набирають дітей віком від 6 років, які вже йдуть до 1-го класу закладу загальної середньої освіти. Для молодших школярів при школі діють підготовчі групи хореографічного спрямування. Хореографічне відділення керується Освітньою програмою «Хореографічне мистецтво». Навчання відбувається протягом 8 років, а після завершення учень отримує свідоцтво державного зразка (*Dytiacha shkola mystetstv № 6 im. N. Zhukovskoho*, 2021).

Одним із відомих позашкільних закладів, першим та єдиним на Західній Україні, є Дитяча хореографічна школа у м. Львові, яка була створена у 1947 році на базі студії при оперному театрі. Очолює школу Саболта Володимир Григорович.

У дитячій школі викладаються: різноманітні танці (класичний, характерний, народний, сучасний та дуетний), гімнастика, історія балету, фортепіано, теорія музики. Із 2011 року при дитячій школі працює «Дитячий театр балету Львова». Варто також підкреслити, що при школі працюють підготовчі групи для дівчат та хлопців віком від 5 до 8 років. Набір до першого класу «Дитячого театру» відбувається з 9 років та триває 4 роки. Навчання ведеться за авторськими навчальними планами та програмами.

Відбір дітей відбувається на конкурсній основі. У процесі відбору досвідчена комісія перевіряє у дітей виворотність ніг, підйом стопи, володіння музикальним слухом та пам'яттю, почуттям ритму.

У Києві сьогодні функціонують Дитяча школа мистецтв імені Михайла Вериківського, Київська дитяча школа мистецтв імені Стефана Турчка та Дитяча школа мистецтв № 5 імені Л. Ревуцького.

Зокрема, Дитяча школа мистецтв імені Михайла Вериківського, яку очолює Лариса Онисимівна Ростовцева, має такі відділення:

- хореографічне (сучасний, класичний та народний танці);
- музичне (скрипка, віолончель, фортепіано, баян, саксофон, вокал академічний та естрадний, ударні інструменти);
- театральне;
- образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва.

На хореографічному відділенні працює підготовчий клас для дітей дошкільного віку, які через прослуховування та вступний іспит згодом можуть стати учнями молодших класів школи мистецтв імені Михайла Вериківського. Навчання дітей відбувається із 7 років та триває 8 класів. Відбір дітей на хореографічне відділення проводить спеціальна вступна комісія з викладачів школи. Головними вимогами до дітей є такі: підйом стопи, виворотність ніг, гнучкість тіла, стрибки та музичні здібності (відчуття ритму, емоційність). Хореографічне відділення складається з чотирьох творчих колективів: ансамблю народного танцю «Калинонька», театру танцю «Резонанс», ансамблю сучасного танцю «Dance of Soul» та ансамблю класичного танцю «Ярославна» (*Kyivska dytiacha shkola mystetstv im. M. I. Verykivskoho «Iaroslavna», m.d.*)

Відділ класичної хореографії, базою якого є ансамбль класичного танцю «Ярославна», у своїй діяльності керується програмою восьмирічного навчання хореографічного училища. Діти молодшого шкільного віку (із 7–8 років) починають вивчати прості танцювальні «па» та освоюють початкові елементи класичного танцю згідно з програмою. Із 9 років діти вже вивчають основи класичного танцю та працюють за програмою першого класу хореографічного училища. Після навчального року керівниками ансамблю та директором школи визначається рівень хореографічної майстерності кожної дитини (*Kyivska dytiacha shkola mystetstv № 2 imeni Mykhaila Verykivskoho*, 2016).

Дитяча школа мистецтв № 5 ім. Л. Ревуцького (директор – Василь Васильович Візньок) наразі має три відділення: музичне, *хореографічне (народна хореографія)* та художнє.

Хореографічне відділення працює за програмою для хореографічного відділення спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання) (напрямок – «Народно-сценічний танець»).

Діти молодшого шкільного віку навчаються з 0-го класу. На початковому етапі (0–2 класи) заняття народним танцем відбуваються для дітей віком 6–9 років. На зазначеному етапі у дітей виховують інтерес до хореографічного мистецтва шляхом наповнення занять ритмічними вправами з музичним супроводом, гімнастичними вправами та музично-ритмічними іграми. У 3–5 класі з хореографії навчаються діти віком 8–11 років. У цих класах продовжується робота над засвоєнням вправ ехерсіс біля станка, розучуванням лексики й танцювальних елементів народно-сценічного танцю.

Київська дитяча школа мистецтв імені Стефана Турчака була відкрита на базі музичної школи № 18 у 1968 році. Зараз у школі працює чотири відділення: музичне, художнє, хореографічне, театральне. Хореографічне відділення працює на базі таких двох ансамблів, як хореографічний ансамбль «Родзинки» та зразковий ансамбль бального танцю «Ренесанс». Ансамблі працюють за авторськими навчальними програмами, які складені на основі програми гуртка спортивно-бального танцю та сучасного танцю зі збірника «Програми з позашкільної освіти: художньо-естетичний напрям» (Kyivska dytiacha shkola mystetstv im. Stefana Turchaka, 2020)

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, можна дійти висновку, що навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах на сучасному етапі відбувається в аматорських колективах та в профільних мистецьких установах. Навчання хореографії в танцювальних та хореографічних гуртках, ансамблях та студіях відбувається на основі авторських програм керівників, які складені на основі програм із позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку. До хореографічних гуртків, які працюють у Палацах дитячої та юнацької творчості, беруть усіх охочих дітей молодшого шкільного віку, не зважаючи на попередню підготовку.

Профільні заклади позашкільної освіти (мистецькі школи, спеціалізовані мистецькі заклади) надають початкову мистецьку освіту. Відбір дітей відбувається за чітко визначеними критеріями. Вступаючи до мистецьких шкіл на хореографічні відділення, діти 6–7 років повинні мати відповідну виворотність ніг та підйом стопи, володіти музикальним слухом та пам'яттю, мати почуття ритму та вміти рухатися під музику. Освітній процес у мистецьких школах здійснюється за типовими освітніми програмами та за авторськими програмами, розробленими на основі типових освітніх програм. Перспективи використання результатів дослідження полягають у подальшому вивченні теорії і практики організації навчання хореографією як у новій українській школі, так і в позашкільних закладах освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дитяча школа мистецтв № 6 ім. Г. Жуковського. URL: <https://my-shkola.kiev.ua/khoreografichne-viddillennia/pro-khoreografichne-viddillennia>
2. Дитяча школа мистецтв № 5 імені І.О. Дунаєвського. URL: <http://dshm5.com.ua/>
3. Зозуля К.В. «Організація навчання хореографії дітей молодшого шкільного віку в позашкільних закладах України (друга половина ХХ століття)»: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 Х., 2020. 241 с.
4. Київська дитяча школа мистецтв № 2 імені Михайла Вериківського. URL: <https://very-artschool.com/>
5. Київська дитяча школа мистецтв ім. М. І. Вериківського «Ярославна». URL: <http://yaruslavna.in.ua/>
6. Київська дитяча школа мистецтв ім. Стефана Турчака. URL: <http://artschool-turchak.kiev.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83/>
7. Комунальний заклад «Харківський палац дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області». URL: http://dvorec.edu.kh.ua/programi_navchannya/
8. Комунальний початковий спеціалізований учбовий заклад Дитяча школа мистецтв № 6. URL: <http://dshi6.kharkov.ua/ua/page/horeograficheskoe-otdelenie>
9. Народний художній колектив «Спортивно-танцювальний ансамбль «Пульс» Центру творчості дітей та юнацтва «Шевченківець». URL: <https://puls-ua.com/nabir-detej/>
10. Палац творчості дітей та юнацтва Броварської міської ради Київської області. Хореографічний колектив «Вікторія». URL: <https://www.bdut.org.ua/hudozhno-estetichnyj-napryam/horeografichnyj-kolektiv-viktorija/>

11. Положення про мистецьку школу : Наказ М-ва культури і мистецтв України № 686 від 09.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-18#Text>
12. Положення про початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (школи естетичного виховання) : Наказ М-ва культури і мистецтв України № 523 від 06 серп. 2001 р. із змінами, внесеними згідно з Наказом М-ва культури і туризму N 331 від 23.05.2006. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0803-01>
13. Про освіту : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII *Офіційний вісник України*. 2017. № 78. С. 7–84.
14. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000 № 1841-III. URL : https://kodeksy.com.ua/pro_pozashkilnu_osvitu.htm
15. Програма для хореографічної школи, хореографічного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання. Напрямок «Народно-сценічний танець». Уклад. О.М. Тищенко. Київ, 2012. 48 с.
16. Харківська хореографічна школа. URL: <https://ballet.kharkov.ua/informatsiya/informatsiya-dlya-roditelej/pravila-priema.html>
17. Центр розвитку дітей та юнацтва «Дивосвіт». URL: <https://divosvit.vn.ua/konstantinovich/course/282>

REFERENCES:

1. Dytiacha shkola mystetstv № 6 im. H. Zhukovskoho (2021) [Children's School of Arts № 6 them. G. Zhukovsky] veb-sait. URL : <https://my-shkola.kiev.ua/khoreografichne-viddillennia/pro-khoreografichne-viddillennia> [in Ukrainian]
2. Dytiacha shkola mystetstv № 5 imeni I. O. Dunaievskoho (m.d.) [Children's School of Arts № 5 named after IO Dunaevsky] veb-sait. URL : <http://dshm5.com.ua/> [in Ukrainian]
3. Zozulia K.V. (2020). *Orhanizatsiia navchannia khoreohrafii ditei molodshoho shkilnogo viku v pozashkilnykh zakladakh Ukrainy (druha polovyna KhKh stolittia)* [Organization of teaching choreography to primary school children in out-of-school institutions of Ukraine (the second half of the XXth century)] PhD Dissertation, Kharkiv: Kharkivskiy nacionalnyj pedagogichnyj universytet imeni Gh.S.Skovorody
4. Kyivska dytiacha shkola mystetstv № 2 imeni Mykhaila Verykivskoho (2016) [Mykhailo Verykivsky Kyiv Children's School of Arts № 2] veb-sait. URL : <https://very-artschool.com/> [in Ukrainian]
5. Kyivska dytiacha shkola mystetstv im. M. I. Verykivskoho «Iaroslavna» (m.d.) [Kyiv Children's School of Arts named after MI Verykivsky «Yaroslavna»] veb-sait. URL : <http://yaroslavna.in.ua/> [in Ukrainian]
6. Kyivska dytiacha shkola mystetstv im. Stefana Turchaka (2020) [Kyiv Children's School of Arts named after Stefan Turczak] veb-sait. URL : <http://artschool-turchak.kiev.ua/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83/> [in Ukrainian]
7. Komunalnyi zaklad «Kharkivskiy palats dytiachoi ta yunatskoi tvorchosti Kharkivskoi miskoi rady Kharkivskoi oblasti (2021) [Municipal institution "Kharkiv Palace of Children and Youth Creativity of Kharkiv City Council of Kharkiv Region"] veb-sait. URL : http://dvorec.edu.kh.ua/programi_navchannya [in Ukrainian]
8. Komunalnyi pochatkovyi spetsializovanyi uchbovyi zaklad Dytiacha shkola mystetstv № 6 (2021) [Municipal primary specialized educational institution Children's School of Arts № 6] veb-sait. URL : <http://dshi6.kharkov.ua/ua/page/horeograficheskoe-otdelenie> [in Ukrainian]
9. Narodnyi khudozhnii kolektyv «Sportyvno-tantsiuvalnyi ansambl «Puls» Tsentru tvorchosti ditei ta yunatstva «Shevchenkivets» (2014) [Folk art group Sports and Dance Ensemble "Pulse" of the Center for Children and Youth Creativity "Shevchenkivetsi"] veb-sait. URL : <https://puls-ua.com/nabir-detej/> [in Ukrainian]
10. Palats tvorchosti ditei ta yunatstva Brovarskoi miskoi rady Kyivskoi oblasti. Khoreohrafichni kolektyv «Viktoriiia» (2019) [Palace of Creativity of Children and Youth of Brovary City Council of Kyiv Region. Choreographic group Victoria"] veb-sait. URL : <https://www.bdut.org.ua/hudozhno-estetychnyj-napryam/horeohrafichnyj-kolektyv-viktorija/> [in Ukrainian]
11. Polozhennia pro mystetsku shkolu № 686 (2018) vid 09.08.2018 «*Nakaz M-va kultury i mystetstv Ukrainy*» [Regulations on the art school: Order of the Ministry of Culture and Arts of Ukraine № 686 of 09.08.2018] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-18#Text> [in Ukrainian]
12. Polozhennia pro pochatkovi spetsializovani mystetski navchalni zaklady (shkoly estetychnoho vykhovannia) : *Nakaz M-va kultury i mystetstv Ukrainy № 523 ot 06 serp. 2001 r. iz zminamy, vnesenyi zghidno z Nakazom M-va kultury i turyzmu N 331* [Regulations on primary specialized art educational institutions (schools of aesthetic education): Order of the Ministry of Culture and Arts of Ukraine № 523 of 06 August. 2001 with changes made in accordance with the Order of the Ministry of Culture and Tourism N 331 of 23.05.2006] vid 23.05.2006. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0803-01> [in Ukrainian]
13. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» ot 05 veres. 2017 r. № 2145-VIII Ofitsiyni visnyk Ukrainy. (2017. № 78) [in Ukrainian]
14. Zakon Ukrainy «Pro pozashkilnu osvitu» ot 22.06.2000 № 1841-III. URL : https://kodeksy.com.ua/pro_pozashkilnu_osvitu.htm [in Ukrainian]

15. Tishchenko K. (2012) Prohrama dlia khoreorafichnoi shkoly, khoreorafichnoho viddilennia pochatkovoho spetsializovanoho mystetskoho navchalnoho zakladu (shkoly estetychnoho vykhovannia. Napriam «Narodno-stsenichni tanets [Program for choreographic school, choreographic department of the initial specialized art educational institution (school of aesthetic education. Direction "Folk-stage dance")], Kharkiv [in Ukrainian]

16. Kharkivska khoreorafichna shkola (2021) [Kharkiv choreographic school] veb-sait. URL : <https://ballet.kharkov.ua/informatsiya/informatsiya-dlya-roditelej/pravila-priema.html>

17. Tsentr rozvytku ditei ta yunatstva «Dyvosvit» (2019) [Center for Development of Children and Youth "Dyvosvit"] veb-sait. URL : <https://divosvit.vn.ua/konstantinovich/course/282> [in Ukrainian]